

Cursus Torah

(30) Parasjat Q'dôsjim & parasjat Èmôr (I)

Driebergen, 11 juni 2013

Willem J. Ouweneel

Q' dôsjim, 'heiligen [zult gij zijn]' & Èmôr (I), 'Spreek' (Lv 19 – 22)

Lv 19-20 heiligingswetten

Lv 21:1-22:16 reinheidswetten voor de priesters

Lv 22:17-33 vrijwillige offers

Onderverdeeld:

I. Lv 19 – 20 (1e les: Q' dôsjim)

II. Lv 21 – 22 (2e les: Èmôr [I])

Sociaal-ethische grondwet (Lv 19)

Vs2 gericht a/d vergadering van Israël (gemeenschapsleven!): Gods eigen heiligheid moet motief (a & b) én norm (c) zijn voor Israëls heiligheid:

- (a) gescheiden van het kwaad (‘afgezonderd *van*’),
 - (b) toegewijd aan God (‘afgezonderd *tot*’),
 - (c) zijn heiligheid weerspiegelend (vgl. Mt 5:48; Ef 5:1)
- 7x ‘Ik JHWH ben jullie God’ , 8x ‘Ik ben JHWH’ (= 15x)

Lv 19v. bonte verzameling wetsregels; kern: ook het meest alledaagse leven staat onder Gods wet

Uitwerking van de Tien Geboden

Eerste tafel

1^e gebod: vs4a

2^e gebod: vs4b

3^e gebod: vs12

4^e gebod: vs3, 30

5^e gebod: vs3

Tweede tafel

6^e gebod: vs16

7^e gebod: (vs20-22), vs29

8^e gebod: vs5-11a, 13,
20-25, 35v.

9^e gebod: vs11b, 12, 14-16

10^e gebod: vs5-11a, 13

Vervolg (Lv 19:3-13)

Vs3 *vijfde & vierde* gebod (moeder eerst genoemd! lett. ‘elke *man*’, dus niet alleen kinderen!)

Vs4 *eerste & tweede* gebod (joods: samen het 2^e gebod)

Variaties op het *achtste* (en *tiende*) gebod (‘niet stelen’):

- * Vs5-8 breng je vredeoffers volgens de regels
- * Vs9v. laat van je oogst iets over voor de armen
- * Vs11a steel niet
- * Vs13 niet afpersen of beroven, geen loon onthouden

Vervolg (Lv 19:11b-16)

Variaties op het *negende* gebod (d.i. niet de naaste schade toebrengen door jouw woorden):

- * Vs11b lieg en bedrieg niet
- * Vs12 geen valse eed (vgl. *derde* gebod)
- * Vs14 doven niet vervloeken (en blinden geen obstakel in de weg leggen) << God 'vrezén' (hier ook angst!)
- * Vs15 geen oneerlijke rechtspraak ('voortrekken')
- * Vs16 lasterpraat, levensbedreiging (vgl. *zesde* gebod)

Je naaste liefhebben (vs17v.)

Algemeen: lessen van de ‘tweede tafel’ : geen wrok, maar naastenliefde (vs17: broeder terechtwijzen!)

Vs18b: ‘Heb je naaste lief als jezelf’ : Mt 19:19; 22:39; Mc 12:33; Lc 10:27; Rm 13:9; Gl 5:14; Jk 2:8

Vgl. *nieuw* gebod van Jesjoea: Jh 13:34 (vgl. 1Jh 2:7v.; 2Jh :5): nu niet jijzelf het model voor jouw liefde, maar *zijn* liefde voor *ons*

Liefdegebod = de kern van de mozaïsche Torah (Rabbi Akiva!) én van de messiaanse Torah!

Vervolg heiligingswetten (vs19-25)

Vs19 geen vermenging: (a) dieren, (b) gewassen, (c) textielsoorten (vgl. thans: ‘gemengde leringen’ : iets van God, veel van de mens)

Vs20-22 seks met verloofde slavin >> ‘straf’ (geseling?), & schuldoffer nodig (hier niet *zevende* maar vooral *achtste* gebod: schade aan de [toekomstige] eigenaar)

Vs23-25 geplante vruchtbomen: 1^e 3 jaar vrucht niet eten [behoort God toe!], 4^e jaar voor de priesters (‘dankfeest’), vrucht 5^e jaar voor de eigenaar (*achtste* gebod)

Vervolg (vs26-28)

Vs26a geen bloed eten (4^e x na 3:17; 7:27; 17:10-14)

Vs26b geen waarzeggerij (vgl. Dt 18:10-12)

Vs27v. geen heidense rouwgebruiken:

- * hoofdhaar = levenskracht (vgl. nazireeër & Simson)
- * inkervingen: heidense bloedoffers?
- * tatoeages: steeds een heidense achtergrond (niet zomaar overbrengen naar vandaag!) (Sforno: geen ander 'teken' in het vlees dan het teken van de besnijdenis)

Vervolg (vs29-37)

Vs29 *Zevende* gebod: tempelprostitutie

Vs30 *Vierde*, nl. sabbatsgebod; eerbied voor de tempel

Vs31 verbod op spiritisme (vorm van waarzeggerij)

Vs32 respect voor de ouderdom (‘grijsheid’)

Vs33v. respect & zorg voor de vreemdeling

Vs35v. niet ‘rechtspraak’ (Rasji; vgl. NBV), maar
eerlijke handel (*achtste* gebod)

Vs37 slotzin: ‘Ik ben JHWH’

Het leven van de ‘nieuwe mens’

Veel van Lv 19 terug te vinden in Efezebrief: leven van de ‘nieuwe mens’ (in & door Jesjoea)

Lv 19:2 héle gemeenschap nodig om de ‘nieuwe mens’ tot uitdrukking te brengen; vgl. Ef 2:15b; 4:24

Zie Ef 4:25 *negende* gebod (‘niet liegen’)

Ef 4:28 *achtste* gebod (‘niet stelen’)

Ef 4:31v.: niet wrokkig, maar goed, vergevensgezind

Ef 6:2 *vijfde* gebod (‘ouders eren’)

Strafbepalingen (a) (Lv 20:1-5)

Strafbepalingen voor allerlei zonden genoemd in Lv 18 en voor enkele genoemd in Lv 19:

Vs2 (vgl. 18:21) Molochdienst > steniging door *am-haärets* (‘volk des lands’ ; N.B. in Ea/Ne is dit het niet-joodse volksdeel, in het latere judaïsme de ongeletterden, de ‘gewone mensen’ [vgl. ons ‘het volk’])

Vs3 indien zonde onbekend: ‘godsgericht’

Vs4v. indien zijn clan weigert te handelen: ‘godsgericht’ tegen de hele clan

Strafbepalingen (b) (Lv 20:6-21)

Vs6 vgl. 19:31 > ‘godsgericht’

Vs7v. slotsom: ‘Ik ben JHWH jullie God, die jullie heiligt’ (Sforno: geschikt maakt om de *Sjechinah* in jullie midden te laten wonen)

Vs9 *vijfde* gebod overtreden: doodstraf

Vs10-21 herhaling van vele illegitieme seksuele relaties uit Lv 18, nu met vermelding van de doodstraf (meest steniging, vs14 verbranding [na steniging; vgl. Jz 7:25 Achan], vs20v. kinderloosheid)

Strafbepalingen (c) (Lv 20:22-27)

Vs22v. ‘Doe wat Ik wil, niet wat de heidenen willen’

Vs24 daarom worden de Kanaänieten uitgeroeid & wordt hun land aan Israël gegeven [niet zomaar ‘genocide’ !]

Vs25 voorbeeld: maak onderscheid tussen het reine & het onreine (in dit geval dieren, vgl. Lv 11)

Vs26 ‘wees heilig, want Ik ben heilig’

Vs27 sluit aan bij vs6: doodstraf voor spiritisten [vaak in Lv 20: ‘hun bloed[schuld] rust op hen’ , d.i. zij hebben hun leven verbeurd]

Einde 1^e les

Begin van parasjat Èmôr (Lv 21v.)

Vijf woorden van God ('En JHWH zei') in Lv 21v. over heiliging van priesters & gewone Israëlieten:

- (1) 21:1-15 reinheid van de (hoge)priester
- (2) 21:16-24 gebreken bij de priesterzonen
- (3) 22:1-16 eten van de offergaven
- (4) 22:17-25 gebreken bij de offerdieren (vgl. [2])
- (5) 22:26-33 slotbepalingen & slotwaarschuwing

Heilige priesters (Lv 21)

21:1 nu de priesters aangesproken op hun heiligheid

Vs1-4 geen doden aanraken, behalve familie in de 1^e graad; 2^e graad: broers & ongehuwde zusters (want de gehuwde behoren tot een andere familie) (Rasji: ‘ook de echtgenote’ [??])

Vs4a ‘als echtgenoot’ (*ba ‘al*)?? Vgl. Willibrordvert.: ‘zodra zij gehuwd is’ (alg.: ‘aan een gehuwde vrouw’); vgl. NBV: ‘sterfgeval in de schoonfamilie’

Andere restricties (vs5-15)

Vs5v. geen heidense rouwgebruiken (vgl. Dt 14:1; Lv 19:27v.): haardracht & inkervingen > heiligheid

Vs7v. verboden huwelijken voor priesters: geen [tempel-] prostituee, geen verstoten vrouw, dus alleen maagden (Ibn Ezra: wel de weduwe van een priester? Ez 44:22)

Vs9 ontuchtige dochter van een priester > doodstraf

Vs10-15 hogepriester: nog strengere wet: geen rouwbe-
toon, geen aanraking van doden, maagdelijke bruid;
vs15: hogepriesters hebben reine *moeders*

Geestelijke toepassing

Familieverhoudingen mogen je bediening niet negatief beïnvloeden

Vgl. Jesjoea t.o.v. Maria (Jh 2:4; Mt 12:46)

Maar ook: Jh 19:25-27

Hogepriester (Jesjoea) maagdelijke echtgenote: vgl. 2Ko 11:2v. (t.o. Tyatira en ‘grote Babylon’)

Wij als priesters ook ‘broers’ van de hogepriester: vgl. Rm 8:29; Hb 2:11

Gebreken bij priesterzonen (vs16-23)

12 gebreken die verhinderen tot het priesterschap zijn
(door de rabbi's tot 142 uitgebreid!):

blindheid, verlamdheid, misvormd gezicht, abnormale
ledematen, vergroeide leden na botbreuk (been/arm),
gebochelden, dwergen, mannen met staar, zweren,
uitslag, verminkte testikels

Blijft wel lid van de priesterlijke familie (mag mee-eten
van de offergaven), maar is niet 'representatief' (vgl.
gebreken bij offerdieren)

Geestelijke toepassing

Verhinderingen voor óns priesterschap (praktische dienst in de tegenwoordigheid van God; vgl. Ko 1:28!):

gebrekkige wandel, gebrek aan inzicht, te weinig groei, abnormale (eenzijdige) groei, ‘rugzakje’, geen geestelijke vrucht [verschil: God kan dat wegnemen!]

Niet ‘onrein’ of eigen schuld! (bijv. gebrekkig/verkeerd onderwijs); soms wel: 2Pt 1:9 (blind); Hb 12:13 (lam)

Eten v.d. offergaven: ook zwakste gelovige kan van Hem genieten, maar niet altijd vrijmoedig ‘naderen’ (Hb 10)

Heiliging van de offergaven (Lv 22)

Vs2 heilig zijn > heilig omgaan met de heilige offergaven

Vs3 in onreinheid offeren: doodstraf (vgl. 1Ko 11:27-32)

Vs4-9 voorbeelden:

(a) ziekten (melaatsheid, geslachtsziekten) > wachten tot genezing (vgl. Lv 14)

(b) aanraking met onreinheid, incl. zaadlozing > wachten tot de avond & *mikwé*

(c) geen aas (d.i. niet-geofferde dieren) eten

Wie mogen er mee-eten?

Vs10-13 mee-eten van de heilige offergaven: iedereen die tot het priesterlijk huishouden behoort, incl. slaven; niet de getrouwde dochters, wel als ze terugkeren tot de priesterlijke familie (als weduwe of verstotene)

Vs14 indien per ongeluk toch meegegeten: het gegetene vergoeden plus 20% (vgl. schuldoffer)

Vs15v. priesters moeten ervoor waken dat onbevoegden van de offergaven zouden mee-eten

Geestelijke toepassing (a)

Wie behoren tot het ‘huishouden’ van Jesjoea?

- zij die in dat huis ‘geboren’ zijn
- zij die door ‘koop’ verworven zijn

Beide op ons van toepassing: Jh 1:12v.; 1Ko 6:20; 7:23

Inwonenden & dagloners zijn wel ‘dichtbij’ (ervaren de zegen van de priesterlijke familie), maar niet ‘binnen’

Verschil met heden: zij kunnen wel tot de priesterlijke familie toetreden, en wel door wedergeboorte & wijding

Geestelijke toepassing (b)

‘Overgaan naar een niet-priesterlijke familie’ (gehuwde dochters): d.i. een geestelijke familie waar de priesterlijke kenmerken niet gevonden worden (geestelijke verarming; bijv. alleen nadruk op evangelisatie, niet aanbidding & onderwijs)

(niet per se *ongelovig*, maar oppervlakkig gelovig)

Vs13 mogelijkheid van terugkeer in de priesterlijke familie als weduwe of verstotene (maar dan wel met verdrietige ervaringen)

Offerwetten (vs17-25)

Nu gericht aan de priesters én het gewone volk

Vs18-25 offerdieren (ook indien vrijwillig gebracht of door vreemdelingen) moeten zonder gebrek zijn (vgl. Ml 1:8,13) > ‘welgevallig’ zijn voor God

Dus pas op met het argument: ‘ze bedoelen het zo goed’

Vs22-24 gebreken nader gespecificeerd (vgl. priesters)

Vs26-30 een jong pas na 7 dagen offeren [vgl. zonen: 7 dagen onrein, besnijdenis 8e dag]; niet samen met de moeder (‘onnatuurlijk’); dankoffers zelfde dag eten

Slotwaarschuwing (vs31-33)

Vs31-33 Slotwaarschuwing:

heiligheid past tegenover de Verlosser-God (heeft ons uit de ónheiligheid gered)!

3x *ani JHWH*, ‘Ik ben de Here’ , d.i. vergeet nooit wie en wat Ik ben

Ani JHWH (èlohêchem): 37x in Lv 18-22, 50x in heel Lv (waarvan 21x ‘Ik ben de Here *uw God*’ , dus verheven, maar niet afstandelijk)

Nog eenmaal ‘heiligheid’

Samenvattend: bezie de dingen niet vanuit je eigen beperktheid, maar vanuit zijn heiligheid (1Pt 1:16):

19:2; 20:26 ‘weest heilig, want Ik ben heilig’

20:7 ‘weest heilig, want Ik ben JHWH uw God’

Vgl. oosters-orthodox: *theôsis*, ‘vergoddelijking’

Ef 5:1 ‘navolgers van God’

2Pt 1:4 ‘deelhebbers aan de goddelijke natuur’

1Jh 5:20 bezitters van het eeuwige leven = de waarachtige God

Einde 2^e les